

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
 Telefon 67-80

Uredništvo in uprava
 za Slovenijo in slovenski del
 Julijske Krajine
LJUBLJANA Erjavčeva 4a

ISTIRA

»Najpovoljnije rješenje manjinskog pitanja predstavlja rješenje granica koje bi se iznale odobriti u skladu s etnografskim granicama.
 Dr. Ernst Neufeldt u angl. reviji »Headway«.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSkih EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Talijanska kultura u Jugoslaviji

U posljednje vrijeme se češće piše o talijansko-jugoslovenskim kulturnim odnosima. Piše se u Italiji i piše se u Jugoslaviji. U Italiji o tome počinju da pišu o tim problemima i listovi kao »Corriere della Sera«, u kojem piše i o. m. Paolo Monelli o talijanskoj kulturi u Jugoslaviji.

Monelli traži da se talijanski diplomata stavi u dužnost širenje talijanskog jezika, jer da je i »širenje jezika imperijalni akt«, pa zaključuje da bi trebalo pripušati u diplomaciju samo one koji nemaju nikakova talenta za strane jezike. Zašto bi francuski jezik bio diplomatski, kaže »Corriere della Sera«, kada »Francuska ne proizvodi ništa naročito u oblasti duha« (?)

Monelli je bio u Beogradu i otkrio je da mnogi znadu talijanski. Sobarice, vralari, Hifboji Pa spominje utjecaj u prošlosti. Spominje Marulica, Franju Petrića-Patrića, tragi čedi ga je napao »Piccolo della Sera« i »Corriere istriano«, jer da je Petrić-Patrić bio Talijan, Boškovića itd. On kaže da su Dalmatinci, i oni koji nisu Talijani širitelji talijanskog jezika na Balkanu i kaže da je u Dalmaciji talijanski jezik jezik elite, pa da ga u kući govore i oni koji nisu Talijani, čak da ga govore i Italijani. Pa i Zagorci, kaže Monelli, kada dodju u Split ili Šibenik muče se da govore talijanski, jer da je to znak više kulture.

Medira za osnivanje velike talijanske književne u Beogradu i instituta za talijansko-slovensku kulturu. To su, kaže se u članu, da elementi da talijanska kultura malo poznaje istine francusku kulturu koja stari. Utjecaj za talijanski ukus, jezik i talijanske kulture obuzimlje malo pomalo, kaže Monelli cijelu Jugoslaviju.

Nako u isto vrijeme kada je Monelli bio u Beogradu u talijanskoj kulturi u Jugoslaviji štano u beogradskom tiskanju »Krug« i to osvrst na tu temu iz pera g. Nika Baranovića. Naslov tog osvrta je — Još jedan primjer »kulturnog upoznavanja«. Taj članak glasi:

Uvijek sam bio pristalica kulturnog upoznavanja između svih naroda, a između talijanskog i našeg pogotovo, zato što su naših suradnji, u mnogome upućeni jedni na druge. Medjutim je gotovo svaki akt upoznavanja naše kulture sa strane Talijana u posljednje vrijeme, izazvao u meni razočaranje, pa tako i ovaj, na koga sam našao u posljednjem svetski »Annali« naučnog zbornika »Kralj«. Visokog Orientalnog Instituta u Napulju (R. Istituto Superiore Orientale di Napoli), koga sam primio proših dana i u kome je g. Bruno Guyon, nekadašnji nastavnik talijanskog jezika na univerzitetu u Beogradu, dakle čovjek, koji bi trebao bar nešto solidnije da nas pouzda, napisao članak o »Carducci i o talijanskoj kulturi na Balkanu«.

O ostalom Balkanu nema u tom članku uopće govora, već isključivo o jugoslovenskoj književnosti i o talijanskom, a u prvom redu carduccijskim uticajima na nju; ali na takav diletantski, površan, konfuzan i ponizujući način, da se od takvog upoznavanja moramo najodlučnije ogradiiti. A da se vidi da ne preterujemo, pustit ćemo da govori autor sam, koji nalazi n. pr. da je prije rata jugoslovenska književnost imala neku vrijednost samo zato, što je bila pod jakim talijanskim i zapadnjačkim uticajem, dok nakon rata ta književnost nema čelovnu nikakve vrijednosti, zato što je, tobož u ime jugoslovenskog duhovnog jedinstva povedena ostra. kampanja protiv talijanskog uticaja: što je »navješten rat Horaciju i Carduciju« i što se htelo »sva da zida na narodnoj poeziji i na jugoslovenskom patriotizmu. Koliko je sve to iz osnova netačno, zna i svaki gimnazijalac u Jugoslaviji.

Ostavljamo po strani političke aluzije, također netačne i nepovoljne za nas, i pi-

JUŽNI TIROL SE USPJEŠNO ODUPIRE ASIMILACIJI

Članak dr. Reut-Nicolussia u engleskoj reviji »Headway«

U posljednje vrijeme smo često donosili članke iz engleske štampe o njemačkoj manjini u Južnom Tirolu. Vidjeti smo koliko popularnost uživa u Engleskoj pisanje Nlemana u Južnom Tirolu. Danas donosimo ovaj članak bivšeg njemačkog narodnog zastupnika u rlmskom parlamentu z. dra Reut Nicolussia, koji u inozemstvu radi na propagandi i kako vidimo po odjecima u engleskoj štampi, ta propaganda je vrlo uspješna.

U »Headway«, organu Liga za ostvarenje ciljeva Društva naroda, nalazimo sljedeći članak dra Reut-Nicolussia, koji sa država osvrst na sudbinu njemačke narodne manjine u Italiji odnosno na metode Italije za rješene pitanja manjina. Sve organizacije za postizavanje ciljeva Društva naroda moraju takova rješenja odlučno odbiti. — kaže taj list, pa nastavlja: »Pristalice oštrih mjera za asimilaciju kažu, da je okrutnost jedniji put kojim se može postići da nepočetna manjina isčezne.

Posetilac »Alto Adige«, kako danas zovu Južni Tirol, uzalud će tražiti polove nezavisnog javnog života. Dapače, na prvi pogled dobiva se dojam, da je uspjelo sve cijelu pokrajinu potalijančiti. Nema više njemačkih natpisa ni oglasa, na svakom koraku sretnoš nove škole i zgrade javne uprave u talijanskom stilu. Na zidovima se-

ljačkih i stambenih kuća čitaš strastvene pozive k odanosti i lojalnosti prema fašističkom režimu. Ali u protivni sa ovom vanjštinom i prividnom skladnosti ostalo je do sada držanje stanovništva u bili nepromijenjeno.

Tko je proveo nekoliko tjedana u Južnom Tirolu u dotiru sa seljacima, poslovnim ljudima, svećenicima, liječnicima, osvjeđočit će se, da se narod odlučno protiviti i odupire italijanizaciji. Uprkos negodovanja vlasti pojavio se novi pokret za nošenje silovitih tirolskih narodnih nošnja, a danas već vidite inače sultijivog seljaka kako svađe medjele i blagdana s ponosom posjećuje svoju crkvu u narodnoj nošnji. U gostionama čita se zabranu: »Pjevanje i sviranje zabranjeno«, ali seljak pjeva dalje svoje stare narodne pjesme; zapravo posljednje godine donijele su pravi prepored u kompoziciji i pjevanju narodnih pjesama. Nastojanje talijanske uprave je uglavnom upravljeno na to da pridobije za sebe omladinu: ako je jednom duša podmlitka oslovdenu — tako misle upravljači — riješi će se samo po sebi pitanje manjina. Ali u Južnom Tirolu prikrše djeca talijanskim priliku jednako kao šlo i roditelji. Premda je njemački jezik posvena izbačen iz škole, ipak djeca stalno govore svojim materinskim jezikom čini napuste školsku zgradu. Uprkos balila i raznih omladinskih or-

ganizacija, novi gospodar, ostali su tuđinci.

Prvi rješiti dokaz da metode prisilne asimilacije nisu bile tako uspješne, kako su to očekivali njezini tvnci, ispoljio se u velikom otkret na kojega je naišlo saarsko glasanje u Južnom Tirolu. Jednostavni seljak govorio je: »Ove godine se oslobodi! Saar; iduce godine bit će rad na nana. Ali mjeseci su prolazili i mladi ljudi dobili su poziv da idu čuvati talijanske interese u Abesiniju, i tu je došao na vidjelo još rješiti dokaz, da Južni Tirolci još ni izdaleka nisu pridobili za Italiju. Preko 1400 mladih žužniročana pobjezgo je preko granice, te tražilo sklonište kod »svojih suplemenjaka u Austriji.

Južniročanska narodna manjina izrijekom je otklonila da se izgubi u talijanskom narodu, u većini »Treba dakle naći drugi izlaz. Najpovoljnije rješenje« predstavljala bi bez sumnje revizija granice i da bi se nova granica odredila u skladu sa etnografskim granicama. Premda je opetovano Italija izjavila, da bi bilo u interesu evropskog mira da se provede neka revizija granice, ipak je nevjerojatno da bi Italija nistila i tu u takovu reviziju. Naiskromnije što se može zahtijevati bio bi liberalniji postupak sa manjinom, jer se isbno vidjelo, da se asimilacija provesti ne može, a treba misliti na to da se stvori lojalni odnos.

GERMANIZACIJA SLOVENCEV NA KOROŠKEM

Ljubljana, februara. (Agis). — Na Koroškem je 80 utrakvištenih, ali dvojezličnih šol. Po njemački se govore polove nezavisnog javnog života. Dapače, na prvi pogled dobiva se dojam, da je uspjelo sve cijelu pokrajinu potalijančiti. Nema više njemačkih natpisa ni oglasa, na svakom koraku sretnoš nove škole i zgrade javne uprave u talijanskom stilu. Na zidovima se-

U resnici je je već ustroj koroških šol njemaški. Sole nosio napis: »Volkschule« i vsi napisi znoraji ali znanj so njemački jezik Slovencev prezirajo, zanemarjajo i znanjeju. Iz vseli šol voje Slovencev nasprota in strupen njemaški duh. Otroc i morajo pozdravljati njemaški in v odmorih govoriti med seboj njemaški. V svrhu nazornega pouka, kakor utemeljujejo to, vise po stenah njemačke propagandne slike iz dobe plebsicila. Tako so te šole v resnici le penemčevalnice slovenskih otrok. Ze v drugem razredu uče trdi Nemci, ki ne znajo niti besede slovenskega. Slovenski otrok se v koroški penemčevalnici ne nauči niti čleli po slovensko. Zato je naravnost eničnična triditev s Celovca, da njemaški otroci nimajo svojih njemaških razredov, marveč obiskujejo kot slovenski otroci le utrakviščne šole.

Koncem novembra je vse avstrijsko nacionalističko časopisje primislo na uvodnih mestih enoten odgovor na Okie, ki so ga, z ozirom na položaj na Koroškem k 10. oktobra, naslovlila na slovensko javnost slovenska kulturna in nacionalna društva. Odgovor je prežet z nacionalno brezoživitostjo, potvarjanjem dejstva in se posluzuje najbolj grohili laži. Avtorij tega brezobzirneka odgovora lučežu nauček dokazati, da koroško lučežu snpoh ne obzila, da odgovor negovaljajo, da izlaja iz stola. V odgovor negovaljajo, da izlaja iz stola. Čena silka k položaju koroških Slovencev, ki bi mogla služiti kvečjemu temu, da se odnosi med obema državama poslabašjo. To oklic trdi, da se imetno istvarjajo problem, ki snpoh ne obstoja, in skisna o niem razvilit mednarodno diskusiju. Popolnoma hladnokrvno smatrajo Nemci tudi knežji kamen na Krnskem gradu in Voi-

vodski prestol na Gosposvelskom polju kot njemačka kulturna spomenika. Tako naj bi forej koroški Nemci ustoličevali voje volvode. Spotika se dalje na ugotovitev oklica, da živi na Koroškem 100.000 Slovencev in pristavlja k temu: »uradno ljudsko štetje leta 1924 je doznalo na Koroškem okrog 27.000 Slovencev in če k temu številu velikoduno dodamo še enkrat toliko njemačko mislelih »vindišerjev«, ki doma govorijo svoje »vindišarsko narčije«, pridemo tako do števila od 35.000«. Vprašanje ki se postavlja, kdo so ti »vindišarije« je Nemcem sicer zelo neprilicno; nam pa je odgovor nani točen in lasen.

Ob zahtevi, ki so jo iznesli Slovence, da se jim dovoli najskromnije kulturne pravice, se njemaški nacionalci razburjajo in naštevajo, pretirano seveda, razne organizacije ki ih imajo koroški Slovence. Moče pa, da 10.253 slovenskih otrok, to po njemaških uradnih statistikah, nima niti ene slovenske šole. Nato skušajo v odgovoru podati primerljivo sliko med položajem njemačkih manjine v Jugoslaviji in položajem koroških Slovencev, v kar se ne bomo v podrobnosti spuščali.

10. oktobra so praznovali Nemci zelo hrupno obilnicno plebsicila. Slovence so se ob tei priliki vzdržali mirno in dostojanstveno in na izjavljaju niso odgovarjali. »Koroški Slovencev« je kasneje pisal: »Pozivljamo slovenske njemačke podržavljenje u državi i državi, naj bi se vendar nekaj naučili iz razsula centralne Evrope in la nauk koristno uporabili tam, kjer se jim nudi prva možnost. — Kot avstrijski državljani smo dolžni prispevati svoje k procvitu države in smo to vedno tudi dejansko storiš. Če na s silo in nezakonitno posegajo v našo narodnu i kulturno samobil, potem smo trdno odlučeni postaviti temu nasproti železni »do tod in ne dalje«. — »Svojemu narodu in svoji državi smo dolžni, da z vseni nam razpoložljivim sredstvi pokažemo in dokažemo krivico, ki se godi nad našo mladino in ki jo preimozj zanašalo v ves naš rod s tem da ka razdvajalo.

Vemo samo, da stojimo pred zeko-

vino in bodočnostju čisti in neumadeževati, ker smo storiš vse, kar je bilo v naši moči in ni nasprovalo naši narodni časti, da s svoje strani razrešimo krivico nad našim ljudstvom.

Previsoko je naše noimovanje naroda in narodne usode, da se ne bi zavedali dejstva, da se nikdo ni v zgodovini nezakonitno kršil naravne postavke, ki sankcionira tuđi pravo vsakega naroda do samobitnega življenja.

(Ne bi hoteli sicer delati ob tei vesteh svojih posebnih komentarijev, a vendar se nam vsiljuje ob tei vesti, ki lo primašmo, vprašanje, ali bi tuđi mi lahko tako samozavestno in z mirno dušo trdili to, kar trdi »Koroški Slovencev«, kot smo zrorali citirati).

Zanimiva uradna njemačka statistika o njemačnem Solstvu v Avstriji ugovljava: da je bilo v preteklem školskem letu na Dunaju 15 ljudskih in 6 mešanih šol s češkim učnim jezikom, na Gradišćansku 26 hrvatskih i 13 njemačko-hrvatskih ter 6 ogrskih šol. Na Koroškem pa je bilo 67 njemačko-slovenskih ljudskih šol, izmed šoolobveznih otrok vse države, je imelo po tei uradni statistici 3.825 otrok čleki, 6002 hrvatski, 2.413 ogrski i 10.253 otrok slovenski materni jezik.

Pri tem pridemo do jako čudne primjerave. Po statistiki, ki jo je izdal isti statistični urad l. 1934 o ljudskom štetju v Avstriji, je bilo tuda u Koroškem nekaj nad 26.000 Slovencev in to z inozemski prištane, koji se ne moguće jedniti enaka, da je skoraj vsak drugi Slovencev na Koroškem ljudskoškolsko obvezni otrok. Statistiki na plan i Nemci so znani kot statistiki in štetivariji in morda bi bilo dobro će bi oni u prvi vrsti, razložili ta slučaj. Gotovo pa bi se, če bi znanj vodili, pričeli zanimati tuđi angleski ali francoski učnjaki, za ta otovno edinstven primer na svetu.

MUSSOLINI ZA NIJEMACKU ZIMSKU POMOC

U Hamburg je stigla pošiljka, od 100.000 kg obseizne kave, koju je Mussolini dorovao nacionalističkoj zimskoj pomoći. Prigodom predaje tovaru objavljeno u prisutnosti pretalijansk, nacionalističkoj skupini sa Nijemacke i inozemstva kapitan »Doktor, Talijan, je istovisno: »Ovaj paklovo Duce simbolizira želju Italije da prijateljski Nijemacka doskora ponovo dođe do kolonijack. Paketi kave nose poruku Mussolinija: »Neka bi ova kava iz Harara bila u tek mljuzijama Nijemacke«.

USPEH ITALIJANIZACIJE

Otkriveno, nametanje mladih otročak ali samo iz Italijansk. Pred kretanjem je bila bođa po u Knješk, Priklislo, so na svojih otročak iudi »briljice«; s Broje Ke so sa vratale domov, bi lakko stišel, kako se propagandne sitve k veđji hitrošci z besedami: »Gori, ke je laršic«.

tajno se: Ako se ne može sa više poznavanja, nego li to čini g. Guyon, i sa više solidnosti nego li to čini revija »Termini«, ili g. Urbanac-Urbani (bolje izumek sa g. Cronia. Calvi i Maver) pisati o nama u Italiji, onda je bolje da se ne piše nikako. Talijansku kulturu mi ćemo upoznavati i predvoditi i bez toga, solidno i sa ljubavlju, kao i do sada; pa mislimo da je najinaje što možemo tražiti, kao reciprocitet za ta naša nastojanja, to da se o nama ne piše površno, kao o nekoj orijentalnoj egzotičnosti, da se naša književnost ne oglašava za vrijednu jedino u toliko u koliko tobo-

že imitira Talijane; i da se o nama ne gomilaju netačnosti i ošite besmislice, kakve je nagomilao g. Guyon u svojoj »studiji«. — Tako »Krug«.

Nekako u isto vrijeme izašao je u zadarskom listu »San Marco« prikaz knjige »Pensieri linguistici e filologici« od Giovannia Fattovicha, zadarskog fašiste i dobrovoljca u Abesiniji. U tom prikazu se na jednom mjestu govori o egzotičnim jezicima, na se spominje sanskrit, kineski, slavenski, meksikanski itd.

Slavenski je u Zadru i Istri sinonim za hrvatski, odnosno slovenski jezik.

Od Soče do Rečine -- od Triglavja do Kamenjaka

Avtarkija in elektrifikacija železnic

Trst, februarja 1938. (Agiš). Avtarkija, visoko znamenje poroka, ki so jo laicirali metodajni gospodarstveniki Italije, je dobila poseben pomen in gospodarsko političen značaj po okupaciji Abisnije in izkušnjah, dobljenih za časa sanjke, ki so tako resno ogražale italijansko gospodarstvo. Avtarkija je danes v Italiji moderna fraza, o kateri se z različnimi občutki in z različnih vidikov debatira v vsak italijanski študentski palači. Čitigi do vsaj akademskih prednostnih lokand.

Toda že predno je ta pojem — načela zadržal Italijo, so italijanski go-podarski krogi s skrbjo gledali v bodočnost, in zavirajoče oči gospodarstvenike razmišljajo: pomanjkanje uravnil, ki je na predpogoju za uspešno borbo v mednarodni konkurenci in za osamozvojitve in neodvisnost domače industrije. Med največjih surovin, ki jih Italija imata, je premog, razen moli salazimov neznatnih količin, ki za izkopanje v Labinju. Italija ima zelo razvito industrijo, posebno tekstilno in gostoto mrežo železniških prog, od katerih je samo največjih 20.000 km. Ti dve go-podarski panogi sta v prejšnjih letih in se sedaj zahvaljujoč ograničenim količinam premoga, ki so ga morali importirati iz tujih svetov, po hitro in zadetih letih mednarodnih valutnih kriz, ki so zavirale ne le proizvodnjo, tudi vpliv državnih in tujih davkov, ki jih mora država porabljati za druge namene.

Vse to je go-podarske krize priložilo, da se začeli misliti na način reševanja tega problema, ki je slovkopri rakova rana italijanske go-podarske, zahvaljujoč sodobni tehniki so se z velikim zričanji začeli izkoriščati vodnih sil, ki jih z ozirom na razmeroma obilno vodno bogatstvo severne Italije lahko vsaj deloma reši težkih škrib in prilaganj ogromne milijone za druge svrhe.

Tako so v prvi vrsti tega načrta splošne elektrifikacije priložili ki elektrifikaciji glavnih železniških prog. Na vznožjih območja alpskega jaza so začeli nastajati hidroelektrične centrale, pa tudi v Apeninih se v letih in razvirani pobujeni divjavo ponosne stavbe, v katerih ni in den bren elektrifirani stroji in zgradbe vseh vse smeri. V zadnjem času pa se vsrsto avtorizirani delavci za elektrifikacije Švicije. Ena prvih železniških prog, ki je bila elektrificirana, je bila ona iz Bolonije v Rim, danes pa elektrifikacija obsega že 3.000 km glavnih železniških prog. V zadnjem času se z vsjo ravnice grade hidroelektrične centrale tudi ob Soči, ki so, v kolikor se bo da, zagajane po zemljo po najmodernejših principih tehnike.

Koliko važnost polazajo metodajni faktorji na to, je razvidno predvsem iz obdobja lanskega načrta, po katerem je predvideno, da bo v bodočih šestih letih elektrificiranih nadaljnih 8.000 km železniških prog.

Uspeh splošne elektrifikacije železnic in industrijskih obratov je razviden iz tega, da se v letu 1937 ob 1921, do 1938, leta zmanjšal za 800.000 ton, do lonce 1939, leta pa prikaže, da je bilo povečanje za nadaljnih 1.300.000 ton. Kake ogromne delo je to do sedaj izvršeno v tem predobu je razvidno tudi iz statistike za 1937, leto, ki prikazuje produkcijo od 21 milijard kg ur.

Iz go-podarskega vidika je ta napora svoda čisto razumljiva, toda čisto drugačen nastan polži, če ga gledamo z vojaškega vidika. Ozromni jezovi, jezovi, ki druge naprave, v katerih se zbira vodna masa — viri električne energije, vse to bilo v službi vojne izpo-veljane obliki nevtraliziranja Italije. Lako si predstavljam položaj, ki bi nastal za državo ob današnjem pomenu in moči zadržane bodovja poimnih divzar, proti kateremu vsa obostanja najmodernejša oborožena sila niso dobi upesna. Slično naprave ne morejo ostati kralji in bi bile za sovražnika, pa prvi čili z milijoni električnih central bi bila država poimena in opasnost, da bi glavno prednostno zilo bilo do laicirane in množice, ki se v temen času naložila in faktor, ne samo ogrožen, naj danes ne odobrniti leta, temveč tudi, pri...

Toda Italija, kljub tem dejstvom, mora po zaslugi politične in vojaške in deloma tudi ekonomske, ki so obostanja z ozirom na čisto go-podarski in industrijski.

Smrt kosi

Golice, februarja 1938. Prije nekoliko dana umro je v dobi od 46 godina Jurjević Franjo zvan Markov. On je od slavnosti i zlada dobio tako željanca grčke vojske, ali u nekoliko dana umro živost. Lopče u ovo posljednje vrijeme narod se sve teže odupire bolševizmu, jer je život težak, slabo se narod brani, pa biž podlež nego prije.

Rehabilitacija dr. Štiviljoja

Jutroć poroča: Dr. Štiviljo, ki je bil pred 7 leti v Rimu po izrednem sodišču za zaveščito države obsojen na 10 let ječe in se je lani vrnil domov. Je pred dnevi prejel obvestilo, da so mu odpuščene vse dodatne kazni, kakor trajna izguba eastnih državljanških pravice itd.

Crkvena imovina in župnik

Vodice, februarja 1938. — Svake godine u ovom mjesecu vrši licitaciju za obradivanje crkvenog zemljišta. Svake godine se dobila na licitaciji za ovo zemljište oko 300.— lira i taj novac se upotrebljavao za popravak crkve i za kupnju ulja i svijeća. Novac je držao kod sebe crkveni stariješina, ali ove godine naš župnik nije dozevolio da ovaj novac ima crkveni starijšina kao do sada, nego je zaljevao da taj novac bude kod njega. Jer da je taj novac njegov vlasništvo.

Mi se čudimo tom zahtevu našeg župnika i ne odobravamo da se na taj način postupi s našom imovinom.

Preiskava v semenišču

Slovenec poroča: Iz Kopra izvemo, da se je v tamkajšnjem semenišču prvotno zanimiva dogodilca, ki je v dnevnem tisku našla le kratak odjek. Gojenec semenišča v Koprju so namreč dobili v roke neko prličico od znamenitega italijanskega govnika, ki je z nezaprso doslednostjo in opt na številne svetopisemske izreke obojal pretirani poganski nacionalizem ter prisel na koncu do zaključka, da postaja nacionalizem takrat nemoralen, kadar zavilja drugim narodom pravice, ki jih zasa zahteva. Gojenec semenišča so to pridlo gojeno prepisovali. V zavodu je nastalo živahno življenje. Vedstvo semenišča se je pozanimalo za vzroke tega vrvenja med semeniško mladino in je iskalo, da se prepisati pridlje pobere od dijakov, da ne bi pridlega še nadalje vznemirjala hišnega reda.

Bolest hara

Nuzila, februarja 1938. — Kod nas se u poslednje vrijeme rasirila neka bolest. Svaki čovjek koji obli tuži su na glavobolju i iznemoglosti tiela. U svaki dobio u vrlo kratkom vremenu veliku temperaturo. Ova bolest traje najviše osam do deset dana i ako prodje ovo vrijeme onda je znak da će preboljeti. Od ove je bolesti do sada u našem selu umrlo petnaest osoba i to u vrlo kratko vrijeme.

Govori se da su te bolesti posljedica slabog življenja i ratova — abesinskog i Španjolskog.

Darivanje školske djece

Sobonice, februarja 1938. — Kod nas je učiteljica podijelila darove djece u školi. Darovi su se sastojali od odeljaka i bombona, ali nisu dobila te darove djeca prema svom siromašnom stanju, već prema tome jesu li im roditelji članovi stranke ili da barem nisu proglašeni jugoslavima.

Kada su neke žene napale učiteljicu radi takove podjele, ona je odvratila da i njegov žao, ali da je dobila takav nalet, od svojih nepredstavljenih.

KOJAJ JE NASTALA TRŽASKA ZASTAVLJALNICA

Po nekih virih je bila ta institucija ustanovljena 1. 1642. med tom ko Kandler, znan tržaski zgodovinar, pravi, da so jo ustanovili 1634. in sicer po zaslugi nekoga kapucina iz Modene. Idejo je podprl takratni škof Coronini. Svoj sedež je imel v sakristiji neke tržaskke cerkve in se je imenovala »Sacra cro montea«. Nepretrgoma je delovala ustanovi, da si jo prenehala za 77 let, ko jo je grof Stadion 1. 1846 zupet ustanovil, da si so bili nekateri veliki pioli temu. Njeno delovanje v prvih treh letih je dokazalo močan promet. Kajti zastavljena je bilo v tem času za okrog 10 milijonov lir v današnji vrednosti. Že okrog 1850 se je delovanje zelo povečalo, čeprav se je bilogostanje v Trstu zaradi silnega porasta trgovine, kakor ugotavlja Kandler, zelo povečalo. Pravi, da je vse to bogastvo šlo le skozi majhno število oseb grodstov, vzdržnikov in bankirjev, med tom ko je ostala velika večina delavcev še vedno pri starem zaslužku in nizkem standardu življenja.

Zastavljalnico so pozneje prenesli v ul. Ospedale. L. 1881. se je njeno delovanje še bolj povečalo in je znašalo že 18 milijonov lir v enem letu. Korčno so jo prenesli v ul. S. Pellicon, kjer je še danes. Pri njej nimamo podatkov in bilancne prometa te zastavljalnice, preko katero so šli tudi mnogi milijoni denarja slovenskih žuljev in zaradi tega ne moremo točno povedati kolikšna je beda našega človeka, če je sploh mogoča. Kaka primerjava z delovni, em te institucije delovanje in bilanca. Gotovo in si drugje je maloštevilni bankirji in verziški odeli v politično delujo dobilčke prav tako kot je bilo v prejšnjih letih. (Agiš)

Drobiž

Cleveland. — Slovenski list v Chicagu »Prosveta« polveduje za Ivanu Smerdel por. Barberić, doma iz Sv. Petra na Krašu.

Padriše. — Zaradi vetra se je iz gorčega senika razširil požar, na bližnji hiši last Josipa Krizmančiča in Alojza Zagarija. Požar je uničil 40 q sena, 2 spalni sobi, skednje ter delno poskodoval poslopji. Škoda se ceni na 40.000 lir. Gasilj so tržaski gasilci.

Pula. — Prigodom potonuća talijanskega trgovčakovega broda »Glanicolo« u Sredozemnom moru poginuo je i mornar Anton Iveda iz Banjola kod Pule.

Prem. — Pred trž. sodištem sta bila obsojena Ivko Ivan in Anton Logar zaradi tajnega kuhinja žganja ter zoperstavljanja oblastem. Logar je dobio 4 meseca zapora s 200 lir denarne kazni, Ivko 3000 lir denarne kazni in 6 mesecv zapora.

Sesljan. — Na Kuku je požar uničil obširen nasad mladih borovcev.

Sempas. — Po naključju so odkrili v okolici precej pomembno žilo aluminijevе rude, bauxita, ki se razteza do Šmihela. Analiza je ugotovila da je ruda zelo čista in da bi dajala do 50 odstotkov aluminija ter do 16 odstotkov železa. Zaradi tega nameravajo baje že v kratkem času pričeti z deli za ugotovitev rentabilnosti morebitnega izkoriščanja.

Trst. — Gostilničarju Francu Boletu su neki mladeniči iz Milana pravdo 10 kg zlatenega-brona za pravo zlato v palčah. Toda »kupičaja« je bila precej težka in malopridnežem se je je po dolgem premetenem izsiljevanju posrećilo dobiti od gostilničarja 76.000 lir. Kaznalo se je izkazalo, da ni vse zlato, ko su se sveti. Ubogi gostilničar je prijavitel zadevo oblastem, ki so kmalu prijelic tri separe. Sodišće je obsodilo vsakoga od 9 do enega leta ječe in z 1200 lir denarne kazni.

Trst. — Na predlog min. predsednika dr. Stojadinovića je kr. namestništvo poddelo tržaskemu županu kn. Henriku Pavlu Salemu kraljevski red sv. Save I. stopnje.

Trst. — Skozi Trst se je peljal jugosl. minister za promet dr. M. Spaho. V Italiji si bo ogledal vse prometne naprave.

Trst. — V fašističnim organizacijah so odpravili onikanje (darc del). Odslej bodo predpostavljene samo vikali, a med sabo se bodo »camerati« likali. Pravilo, da je to bolj rimjansko.

Trst. — V bolnišnici je umrlo 76 letna Katarina Uginović. Pred dnevi je sušila perivo u kuhinji, pa se ji je pri tem vrnel obleki. Dobila je štedilne opkolnice za kar je morala u bolnišnico, kjer je sedaj podleža.

Trst. — Na predlog ministrskega predsednika dr. Stojadinovića je kr. namestništvo poddelo rektorju tržaskke univerze M. Udini red sv. Save II. stopnje. Novinarja Carlo Tigoli in Aldo Cassuto pa sta dobila red jugoslovsanske kroze.

Trst. — Ustanovilo se je filmsko podjetje, v katerem sedeluje mnogo osebnosti iz tržaskke fašističnega življenja, tako župan Saleo, Rino Alessi, ki je prevzel generalno ravnanje in drugi.

Trst. — V prošil lukl se je težje poskodoval pri padcu z voza 34 letni Vink Josip iz Rocola.

Trst. — Kukur goriska pokrajina, tako je tudi tržaska najela posojilo za novopopravnice v visini 2.000.000 lir. Do sedaj so podelili 140 posojil v znesku 350.000 lir.

Tržič. — V Selcah je v neki gostilni nenadoma umrl za srčno kapljio Ivan Kovačić iz Modrej pri Sv. Luciji.

Tržič. — Trupla avstro-ogrskih vojaka, ki so bila pokopana hitro po vojni na obširnem pokopališču pri Jezerču, so bila sedaj izkopana in prenesena na posebno pokopališće, ki leži ob cesti Trst—Gorica.

Tržič. — Zopet so bila kaznovane nekatere mlčkarice s.Kriva, ker so prinuščale v mesto mleko pomnšano z vodo. (Agiš)

V TRSTU JE UMRLO JOZE PERTOT, učitelj in bivši deželni poslanec

Ob ogromni udležbi vseh naših slojev iz Trsta, okolice in bližnjega Kraša, so položili minuli teden k večnemu počitku 80-letnega učitelja Jožeta Pertota iz Rojana. Številni krasni venci pri veličanstvenem pogrebu so tudi pričali kako splošno priljubljen in spoštovan je bil pokojnik v domačih vrstah. Jože Pertot se je rodil v Barkovljah, a učiteljeval je dolgo vrsto let v Bazovici, kjer je dosegal največje uspehe v vzgoji mladine in vodil vzoren šolski vrt z meteorološko postajo; tam je ustanovil se pred 40 leti procvitajoče »Gospodarsko društvo« in sloveče pevsko društvo »Lipac«. Skupno z vnetimi tovaršji so si učitelji ustanovili svojo strokovno tržasko učiteljsko društvo, ki se je pod predsedništvom nepozabnega Stefana Ferluje lepo razvilo v važen in krepak kulturni faktor našega primorskega predolja. Poleg vsega je deloval pokojnik marljivo in uspešno pri slovenski tržaski »Kmetijski družbi« preko vseh 40 let njenega plodonosnega obstanka. In tu je zlasti on kot izkušen strokovnjak vinogradništva znal izdatno pomagati našim »marderjarjem« z nasvetom, vzgledom in podukom ob času teške krize prenovljenja okolikanskih vinogradov radi vrste usi. A njegovo in nesebično delovanje mu je hvalni narod očito priznal na ta način, da ga je obenem s tov. Stefanom Ferlujo 1. 1909 prav plebiscitarno proglasil za svojega zastopnika v mestni svet in deželni zbor tržaski, ko je namreč bilo prvkrat na podlagi programa političnega društva »Edinost« izvoljenih v tržaski okolici vseh 12 naših poslancev. Ali ta čast pok. Pertotu ni bila lahko breme, ker je vedno opravljal tudi to svojo narodno dolžnost in je moral po dolgih sejah se pogostoma zadržati do kasno u noč in potem sam se vračati domov na svoje posestvo vskoko nad Rojanom. To po občeti podedevano lepo gospodarstvo je zadelo ob balkanski vojni zgodovinsko ime škadarske »Taračoše« in je slovele dalec na okoli po svoji pristni slovenski gostoljubnosti. Do pred kratkim je ostal Jože Pertot čil, zdrav in vedno dobro raspoložen kljub svoji visoki starosti. Le hudo, je potrla čezmora očeta izguba dveh hčera, soproge dr. Kiceše in soproge dr. Franzerič, ki sta preminili v kratkem času. S svojimi neutrudnim delom in strahčimljenjem zapuščaja skromni Jože Pertot šrom očje domovine nateastnejši spomin.

Bodi mu lahko zemljica domača, ki jo je ljubil tako nežmerno!

Smrt starog narodnog berca u Lizerjanu

Dne 14. februara t. g. umro je nakon kratke i teške bolesti u Lizerjanu k. i Pule Stjepan Klunčić, pensioner bivšega c. i k. armenala u Puli u svojoj 66 godin života. On je bio istaknuti rođobilni i veoma učestvovatelj kod svojih drugova, arsenalskih radnika iz Lizerjana, Medulina i drugih sela sa kojima je svakog dana kroz dvesti niz godina bio sve do svršetka rata polazio na posao u arsenal. Bio je član utjavskog odbora bivše »Konsumente« družice i »Sfrvašće« čitavnice u Lizerjanu. U svojim načelima bio je nepokolebiv i nevustršiv do zroba, tako da nije nikada pred silom i prijetnjom ustuknuo. Njegovom pogrebu prisustvovalo je mnogo naroda iz Lizerjana, Medulina i drugih okolnih sela. Oplakiva za: supruga Jela Klunčić, rođi. Lorenčin i brat dr. Martin Klunčić sadac okružnog sudu u Osijeku.

Neka nam bude lahka istarska zemlja, koju je toliko volio!

† LOVRO ŠEBELJA

U Banjalazi je umro 13. januara Lovro Šebelja, u starosti od 81 godine, otac Luke Šebelja, troveca u Opatinu i djeđ Josipa Crnobora, akademskog slikara u Zagrebu. Počivao u miru!

† Jožefa Makuc

Kamnik, februarja 1938. Umrlo je v Krambergu pri Gorici gaspa Jožeta Makuc u starosti 76 let, baje nemalo sinu, županu rožbilni, zlasti njemu sinu v Domžlah, mome tovaršju in članu Jožeta izražamo iskrene sožale. Blagi pokojnik naj bo lahka domača zemlja!

SMRT ROJARA V JUZNI AMERIJI

V Buenos Airesu je dne 29. januarja t. l. umrl sam rojak Sebastijan Mozetič, doma iz Vrtobci pri Gorici. Za pokojnikom žaluje poleg žene tudi sin in dva brata, vsi v Argentini. Težko prizadet družini našo sožalje! — (Agiš)

Komisija v trnovškem samostanu

Trnovo, februarja 1938. (Agiš) Pred kratkim je obiskala trnovski samostan šolski sester posebna komisija, ki si je temeljito ogledala zlasti šolske prostore in ostalo samostansko poslopje. V takšen namen je prišla ta komisija v samostan, nam sicer ni znano, vemo je, da se je zelo pohvalno izkazala u vodstvu samostana, posebno pa je naglasila zadovoljstvo nad redom in čistotno katero je videla v vseh prostorih.

VAŽNI DOGAĐAJI U SVIJETU

Edenova ostavka

Engleski ministar vanjskih poslova Eden predao je ostavku. Ta ostavka je došla kao posljedica različenja između njega i ministra predsjednika Chamberlaina u pogledu metoda za pregovore sa Italijom.

Iz govora, koje su izrekli Eden i Chamberlain vidi se, u čemu je bio spor. Eden je isto tako pristao pregovore kao i Chamberlain, ali se razlikuje u pogledu uvjeta. Načelno su pregovori između Londona i Rima otvoreni jes od prošlog ljeta, a sada se postavilo pitanje da li treba pristupiti meritorijalnoj raspravi. Eden se protivio, jer da talijansko stanovništvo u pitanju povlačenja stranin ratnika iz Španjolske, nadalje ustrajanje u protubritanskoj propagandi i po-

bo to najveće dobro za evropsku civilizaciju in kulturu. Izjavio je, da su Nemci na Poljskom i u Čehoslovaškom području, in da jih Nemčija bo znala braniti. Z. Boigarijo, Mađarsko in Jugoslavijo je Nemčija v prijateljskih odnosih.

Rat u Španjolskoj

Dok se u evropskoj štampi piše o humanizaciji rata u Španjolskoj i o pojačanju dobrovoljaca, dotle u Španjolskoj bijesni rat sve većom žestinom. Nepori pobunjenika da ponovno osvoje Tetori čin se da su uspjeli, jer po posljednjim vijestima su republikanci evakuirali Tetuel, a pobunjenici ušli u razrušeni grad.

Na ostalim frontama nije bilo ništa značajnijega, jedino su pobunjenički avioni ponovno bombardirali Barcelonu kroz tri četvrt sata i poubijali i izranili velik broj civilnog stanovništva.

MALE VESTI

Arzenal u Speciji je pred kratkim obiskala komisija, sastavljena iz japanskih tehničara, ki so si ogledali podjetje za predstvariti razno orožje, predesem pa so si podrobno ogledali topovsko.

Kot po družih krajih Italije tako tudi v Herzanu in okolici zastata delo po raznih tovarnah, zaradi pomnikarna strovin.

Belgijska in francoska katoliška narodna je poslala kitajski inladin, ki se budi za svahodu svetoga naroda in demokracije, s katero priziva svamo solidarnost.

Italijanske oblasti so zaplenile v Abesiniji od začetka vojne do danes nič manj kot 171 topov, 1100 streljic, 298.000 pišk in 1.500 samokresov. Vse orožje je bilo najnovejše vrste.

Ilustracije Italijana je prinesla v cini izmed svojih zadnjih števk pod naslovom »Dalmatinska pokrajina« več fotografij z otoka Raba. Pod slikami navaja med drugim tudi, da ta lepi otok politično sicer pripada Jugoslaviji, toda njegovi prebivalci govornijo beneški dialekt.

Minister za javna dela Coholl-Gigli je ob svojem povratku iz Vzhodne Afrike referiral Mussoliniju o razmerah in razvoju cestnih gradbenih del v Abesiniji in drugih kolonijah, ki se menda približuje devršitvi.

V vseh sedežih Italijanskih pokrajino so bile v svečanini cerimonijski otvorjene pokrajinske sekcije posvetovalnih odborov združenja številnih družin, ki so istočasno tudi pričele poslovati.

Na zadnjem zasedanju vrhovne komisije za obrambo države je Mussolini posebno polvalil generalnega komisarja za vojno industrijo in njegove konsultovalce. Omenjeni komisar ima baje zelo veliko zasluge za napredek italijanske vojne industrije.

Instituto per gli studi di politica internazionale v Milanu bo v prihodnjem miju priredil posebne kurze o znaniji politiki. Pred kratkim je bil od Mussolinija sprejet v avdienco poseben delegat tega inštituta, ki mu je predložil načrt o hodocih kurzih. Ema prvih ten, ki se bo obravnavala na teh kurzih je »Italijanska politika na Balkanu«.

V Rimu je bil ustanovljen z naslovom »Instituto internazionale Europa Giovane«, ki naj bi obnovil odnosno poljačaj zavest med evropskimi intelektualci, da je zapadna civilizacija v bistvu južnoitalijanska, katoliška in fascistična. Inštitut bo med drugim izdajal tudi mesečni, razne knjige, priredil sestanke in znanstvene ankete.

Kapaciteto 4 italijanskih tovarn za celulozo so v teku lanskega leta znatno dvignili. Njih produkcija je znašala v prvih 8 mesecih 23.000 ton, v letu 1936 pa v istem razdoblju le 14.800 ton. Ker je potreba še vedno večja od domače proizvodnje so uvozili v prvih osmih mesecih lanskega leta 180.000 ton (v letu 1936 le 147.000 ton) v vrednosti 228 milijonov 500 tisoč lir (v letu 1936 za 122.500.000 lir). Naj mnogogrede se pripomni, da se razvoja uporablja v največji meri za razne razdelitve in je zato razumljivo, zakaj se v teku enega leta potreba celuloze za toliko tisoč ton zvišala.

Iz Specije odpihne v presledkih enega meseca po ena ladja, natovljena z raznim materialom in v neznanu smer.

Austrija je zatvorila svoje konzulate u republikanski Španiji te je otvoriti nove na Francovno področju. Time se indirektno potrjuje, vijesti, da Austrija mora pristupiti antikomunističkom frontu.

Talijanski dvomotorni avion srso se blizu Rima. Poginulo je svih pet članova posade.

ODLOMCI IZ NAŠE POVIJESTI

RIM, BIZANT I MLECI U ISTRI

Rim, vlada Istrom od 177 god. prije Krista do 476 god. po Kristu. Romanizacija je bila jaka samo u Primorju. Ujebac Rima nije išao dalje od utjecaja mora, kao i u Dalmaciji, kao i pod Mlecima. U unutrašnjosti zemlje su samo oaze bile romanske kao prije rata talijanska. Spomenici ovoga doba sačuvani su samo uz obalu. Pula je imala 36.000 stanovnika. Drugi je broj pučanstva bio svuda manji nego danas.

To je bilo sve u starom vijeku. U srednjem vijeku Bizant upravljala Istrom preko Ravene (539-751). Pula je glavni grad. Blagostanje cvijetalo u 5 i 6 vijeku. Medjutim bijahu osnovane biskupije u Istri i u Trstu, metropolije u Gradežu i Ogლეju.

God. 788 dolazi Istra pod Zapadno carstvo i ostaje po imenu pod njim sve do njegove propasti. Zapadni su carjevi nemocni u 9 i 10 vijeku, a državne vlasti nemarne prema Istri. Prepuštena je bila na milost i nemilost velikim razstakim rodova, a onda oglejskim patrijarhama. Sada se ukorjeni i raširi feudalizam. Na zapadu se razvijaju Mleci, a na istoku Hrvatska. Hrvatska drži okole i kopno do Raše. U ovome hrvatskom dijelu Istre nastaje Kastavska kapetanija za Liburniju s Krasom i Frankopanska knežija za Kvarner, pa se rađa izraziti narodni život. Bašćanska ploča, Osorski biskup Gasilije kod Krk, nisanja Zvonimira, elagolca, statuti na nianja pod Devinske grofove i još kasnije je s Pazinokom grofovijom pod Habsburgovce, kao što je Kvarner sa zapadnom Istrom dospio pod Mletke.

Mletački Gradež konkurrira carskom Ogლეju u duhovnom pogledu. Mleci ponajprije nastoje učiniti Gradež metropoljom za Istru i Dalmaciju; godine 1155 postaje Gradež primasom biskupijama u sjevernoj Dalmaciji (na štetu hrvatskog Splita), ali 1180 ustaje se oglejski patrijarhat nad istarskim biskupijama. Biskupi utvrđuju feudalnu vladavinu, gradovi brane svoju autonomiju i za obranu protu carskom Ogლეju sklappaju saveze s bizantskim Mlecima.

Mleci, zavisni od Bizanta samo po imenu, trebaju Istarskoga drva, vina i ulja. Dužd, patrijarh (mletački u Gradežu) i drugi plemići imadu u Istri posjeda i veza. Savezi istarskih gradova s Mlecima sklappaju se godine 933, a po ondasnjem shvaćanju to ne znači nevjernost prema zakonitoj vlasti. No Mleci svojim postupkom još iste godine sile Kopar i druge gradove protiv sebe. Kad je dužd Petar Orseolo II sudbonosne godine 1000 »setinjom« po Jadranu do Dalmacije udario temelj mletačkoj premoći na moru, istarski se gradovi dosjetivše hadu i sada se često otimlju »svaveštvu« poduzetnoga trgovačkoga grada koji u Istri hoće da ima vojničko uporište za održanje premoći. Uzaludne su sve pobune istarskih gradova (1150, 1204), naročito nakon četvrte krstaške vojne, kojom je dužd Henrik Dandolo, Iza prolazne moći Hrvata s istoka i Normana s juga, baštinio Bizant i udario temelj mletačkoj, svjetskoj trgovini koja se u ono vrijeme mogla teško održati bez vojničke moći; stoga ima Istra od sada da daje Mlecima i na ljuče za mornarare i drvo za brodove. Tako postade mletački dio Istre od trgovačke kolonije vojničkom krajinom za mletačku borbu s talijanskim (Genova, Pisa) i balkanskim susjedima (Hrvati pod Ljudevitom Anđulincom, Turci). Nemajući nigdje zaštite i zbog spletkata mletačke politike predavaju se u zdvojnosti dobrovoljno i trajno mletačkoj vlasti zapadni istarski gradovi ljetkom par vijekova. Najkasnije se sprijateljuje s ovom sudbom najznanatiji gradovi: Kopar (pobuna je 1348) i Pula (pobuna 1378).

(Po N. Žicu.)

25 LET DELOVANJA MIRKA POLICA

Te dni praznuje ravnatelj Mirko Polič 25 let delovanja svojega umetniškega delovanja. Ljubljanska opera je v okviru te proslave priredila premiero Mozartove opere »Don Juan«. Mirko Polič je umetniško zrasel v nekdanjem svežem kulturnem delovanju predvojnega Trsta. Tu je dobil prve elemente in bazo svojega nadaljnjega delovanja ter zares in moč, da se je prejel slozi vse težave. Končno se je prijavil v vse svoje sile. Tri so karakteristike njegovega delovanja. Z razumevanjem je vedno vzpodbujal domačo produkcijo in inicijativno. Jubilant se je vedno zavzemal tudi za izvajanje modernih del tako da smo spoznali tudi novejšo opero izven naših me. Značilno je za njegovo delovanje, da je bil naklonjen predvsem glasbeni produkciji slovenskih narodov. Da je ljubljanska opera to, kar je danes gra predvsem za sluga. M. Polič, ki je znal povzdigniti njeno vrednoto tudi izven mej naše države, Jubilantu želimo še mnogo let in mnogo uspehov!

NAŠI V »SODOBNOSTI«

Pravkar je izšla dvojna številka revije »Sodobnost« v katero so naši kulturni delavci prispevali: Igo Gruden in njegov »V opombi Alfreda Šerka« in Silvestrova zdravica. Vito Kraigher je prispeval daljši članek »Stavkovni val v Sloveniji l. 1935. in 1936.« recenzijo najnovejšega dela T. Seljakarja »Pesni pričakovanja« je napisal L. in L. Legisa, Albert Kos je vložil članek »Realna politika«, France Mesesnel je napisal kritiko »Rastave del Janca in Jurja Subica«, Joža Viljan pa prinaša članek o Tumovem življenjepisu z naslovom »Politik ali vzpoinitelj?»

ODJEC RUBRIKE »OMLADINA PIŠE«

Porodno otvaranje rubrike »Omladina piše« dobilo smo a rše stranj vijesti da je otvaranje te rubrike naša omladina pozdravila. Domazno pismo, jedina omladinska revija, »Skušala o hore, ali moramo i miru i ustavnosti javiti, da nam je nemogoče dostaviti del rubrike u svakom broju jer je list vrlo malen, pa bi stotovele astule rubrike.

Vrlo smo se obradovao kad sam vidio, da ste u naš list uveli i rubriku »Omladina piše«. Tim više sto mi emigranti-omladinci misao da sada mogli nijhje iznesti svoje misli i osjećaje, svoje poglede na svijet i život. Smislaom da je ora rubrika mnogo do, primijeli za našu intelektualnu, nipoza, socijalnu i ustovodnu tegradnju. Mi omladinci čemo pomoću sve moći upoznati sami sebe i sto je najvažnije, jedni druge. Premu tome je orlo, da je ora rubrika za naš omladince ne ophodno potrebna, pa je prenu tome morate donositi ne jedinstveni mjesecno nego stalno. U nadi da ćete oroj mojoj želji udovoljiti i da ćete se odmah na to stalno donositi rubriku »Omladina piše« pozdravljam Vas toplim omladinskim pozdravom! I. C.

GRAZIOLI ODLIKOVAN Jugoslavenskom Krunom

Nedeljski »Popolo di Trieste« objavlja sljedeću vest »Na predlog Nj. ekselencije Stojadinovića je Jugoslavenski regentški svet podijeli komandaturu Emiliu Grazioliu, pokrajinskomu šašitskičnomu tajniku u Trstu, red jugoslavanske krone III. razreda«.

Terjatev Jugoslavije v Italiji

Ljubljana, februarija 1938. — (Ag.) Narodna banka je objavila izkaz o stanju klirinških terjatev v Italiji po katerem je razvidno da znašajo vsi klirinški saldi skupaj 197,8 milijonov Din. Terjatev Jugoslavije v Italiji bodo kmalu presegle 200 milijonov dinarjev.

IZ UPRAVE

Jarjlama esem našim narodnikom iz Maribora da je po surti našega zasluznega porjenika pok. Matjeva Icau, prezel spozraznamo z emigrantskim društrom »Nasosa porjenicstro« Jaktič Iran, Maribor — Ob Brodu 9. Prosimo zato da bi se v zadevi našega lista obnavljali na naredeni urstlo.

IZ ZEMUNA

G. Karlič Vladimir, geometar, Zemun, Predložiočemu ulj, prevezio je povjereničtva našega lista, kojega je da sada objavio u Holovorzi, Franjo. Majimo se preplahitike da gorinu promjenu izrale uceti do znanija. Dostadašnjem porjeniku si i oim pravom najprijetije zahvaljujemo za celiku trud oku širenja našega lista.

U FOND „ISTRE“

Don Nikola Grego, Omišalj D 22.
Mg, ph. Nikola Košćec, Zagreb D 32.
Dr. Cerklo Babuder, sres. ret.
Jugodina D 32.
Povjerenik za Celje in okolice
g. Bradar Dežo nam je poslao
služ. raso zahranu na obel.
sl. »Čbora društva« Soča
duo 30 11 1. D 140.
U prošlom broju objavljeno D 11.938,60
Ukupno D 42.224,60

Predavanje ž. s. Jugosl. Matice

Zenska sekcija Jugoslavenske Matice u Zagrebu priredjuje u Petak 25. m. u 8 u u uobičajeni društveni sastanak, na kojem će goja R. V. održati svoje predavanje o temi »Zena i njezina pozitiva«. Predavač je članica Sekcije, te članovi Matice i društva »Istre«, da tom sastanku u čim većem broju prisustvuju. Po članovima uvedeni gosti dobro doći!

BRUSTVO NOGA MATICE, LJUBLJANA
muzikanje, da bo u sobotu 26 t. ml i zaloni nastavljati po »Leve« u Ljubljani, čine od pol 21 ur predavanje dr. Matije Pretnerja. Zvezde u Ljubljani o »Dokladnici za vojno škola«, porječeno jugoslavenskim državljanom v Italiji.

Hitlerjev govor

Poleg spremembe v angleški vladi je vladalo veliko zanimanje posebno za Hitlerjev govor, ker se je pričakovalo od njega kakšno stališče bo zavzel napram Avstriji in če bo priznal njeno suvereniteto. To je bilo važno, ker je bil edvisen od njegovega govora poleg dogodkov v Avstriji, ki je padla pred noge Hitlerju. Ta uoklonitev pomeni vsekar poraz Italije. Italijanski časopisi so v bolj omejeni obliki seveda z veseljem komentirali ta dogodek. Toda po drugi strani je baje Italija že zbirala čete na Brennerju.

Proti pričakovanju je Hitler je malo omenjal Avstrijo in ni nič rekel o suverenosti Avstrije, kakor se je pričakovalo. Izrekel je je hvaloslovje Schusch-niggu da se mu je prišel poklonit v Berchtesgaden.

Hitler je govoril tri ure in je v površini filozofiral o nacional-socializmu ter iznesel številke nemškega gospodarstva. Nadalje se je dotaknil razmer v nemški vojski in povdaril, da je sedaj popolnoma nacionalsocialistična ustanova. Povdaril je, da je v Nemčiji sama ena avtoriteta in to je on.

Obsojal je stališče Druže narodov, razmerja s Franciji se ni nič spremenilo. Napadel je angleške parlamentarce ter povdaril da nima Nemčija proti nobeni teritorialnih zahtev. Zopet je ponovil zahtevo po kolonijah. Japonski želi kar največjo zmago nad Kitajci. Če sponška na Kitajskem porazi boljševizem,

